

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

3/2016

гр.София, 22.04.2019 год.

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска и Търговска колегии, в съдебно заседание на 07 март 2019 година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГТК,
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ на Търговска колегия:
ДАРИЯ ПРОДАНОВА

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ на Гражданска колегия:
СВЕТЛА ДИМИТРОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛИ
на ОТДЕЛЕНИЯ:
ВАНЯ АЛЕКСИЕВА
ТОТКА КАЛЧЕВА
ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА
БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА
МАРИЯ ИВАНОВА
БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ

ЧЛЕНОВЕ:

1. СТОИЛ СОТИРОВ	11. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА
2. ТАТЯНА ВЪРБАНОВА	12. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА
3. МАРГАРИТА СОКОЛОВА	13. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА
4. СВЕТЛА ЦАЧЕВА	14. МАРИО ПЪРВАНОВ
5. РАДОСТИНА КАРАКОЛЕВА	15. ЕМИЛ МАРКОВ
6. ВЕСКА РАЙЧЕВА	16. КАМЕЛИЯ ЕФРЕМОВА
7. ПЛАМЕН СТОЕВ	17. ЕМИЛ ТОМОВ
8. ЗЛАТКА РУСЕВА	18. АЛБЕНА БОНЕВА
9. ДИЯНА ЦЕНЕВА	19. БОНКА ДЕЧЕВА
10. БОЙКА СТОИЛОВА	20. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА

21. ЖИВА ДЕКОВА	40. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА
22. МИМИ ФУРНАДЖИЕВА	41. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ
23. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА	42. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА
24. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА	43. ГЕРГАНА НИКОВА
25. ВАСИЛКА ИЛИЕВА	44. ПЕТЯ ХОРОЗОВА
26. ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА	45. МАЙЯ РУСЕВА
27. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА	46. АННА БАЕВА
28. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА	47. НИКОЛАЙ МАРКОВ
29. ЗОЯ АТАНАСОВА	48. ЕВГЕНИЙ СТАЙКОВ
30. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ	49. СВЕТЛА ЧОРБАДЖИЕВА
31. ВЕСЕЛКА МАРЕВА	50. ЕРИК ВАСИЛЕВ
32. БОРИС ИЛИЕВ	51. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА
33. БОЯН ЦОНЕВ	52. КРИСТИЯНА ГЕНКОВСКА
34. ИРИНА ПЕТРОВА	53. ВАНЯ АТАНАСОВА
35. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА	54. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ
36. РОСИЦА БОЖИЛОВА	55. ЛЮДМИЛА ЦОЛОВА
37. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ	56. МАДЛЕНА ЖЕЛЕВА
38. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ	57. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА
39. КОСТАДИНКА НЕДКОВА	58. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ

при участието на секретаря Красимира Атанасова
постави на разглеждане тълкувателно дело № 3 по описа за 2016 г.
на Общото събрание на Гражданска и Търговска колегии
докладвано от съдия Емануела Балевска и съдия Емилия Василева

Тълкувателното дело е образувано на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ с
Разпореждане от 30.06.2016 г. на Председателя на Върховния касационен
съд на Република България /ВКС/, допълнено с Разпореждания от
28.11.2016 г. и от 26.04.2017 г. на Председателя на ВКС, за приемане на
тълкувателно решение от Общото събрание на Гражданска и Търговска
колегия на ВКС /ОСГТК/ по следните правни въпроси, по които е налице
противоречива съдебна практика:

**1. Предявяването на иска като частичен и последвалото негово
увеличаване по реда на чл. 214, ал. 1 ГПК има ли за последица
спиране и прекъсване на погасителната давност по отношение на
непредявената част от вземането?**

**2. Ползва ли се решение по уважен частичен иск със сила на
пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното
право при предявен в друг исков процес иск за горницата,
произтичаща от същото право?**

**3. Налице ли е процесуалната пречка от чл. 126 ГПК за
допустимост на частичния иск, когато между същите страни, на**

същото основание и за същото вземане е предявен частичен иск, по който по-рано заведеното дело е висящо?

В проведеното закрито заседание на 28.09.2017 г. ОСГТК на ВКС прие предложението на комисията от 21.07.2017 г. за прередактиране на втория въпрос, който придоби следното съдържание:

2. Ползва ли се решение по уважен частичен иск със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното право при предявен в друг исков процес иск за разликата до заявения пълнен размер на вземането, произтичащо от същото право?

Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд, за да се произнесе по поставените въпроси, съобрази следното:

1. Предявяването на иска като частичен и последвалото негово увеличаване по реда на чл. 214, ал. 1 ГПК има ли за последица спиране и прекъсване на погасителната давност по отношение на непредявената част от вземането?

По поставения правен въпрос съществува противоречива практика на различни съдебни състави на ВКС.

Според едното становище предявяването на частичен иск и неговото уважаване не спира и не прекъсва погасителната давност за останалата част от вземането, която не е предмет на делото. Поддържа се разбирането, че при увеличаване на размера на частично предявения иск по реда на чл. 116 ГПК /отм./ по отношение на увеличения размер на иска погасителната давност не се смята за прекъсната с подаването на исковата молба; по отношение на този размер давността продължава да тече до изменението на иска, с което по-големият размер е бил заявен.

Според второто становище с предявяването на частичен иск не се прекъсва погасителната давност по отношение на останалата част на вземането до пълния му размер, но се спира течението на давностния срок по реда на чл. 115, ал. 1, б. „ж“ ЗЗД за цялото вземане, което спиране следва да се зачете в хода на съдебното производство, след като не е формирана сила на пресъдено нещо по частичния иск.

ОСГТК на ВКС намира за правилно първото становище, предвид следните съображения:

Погасителната давност е вид юридически факт от категорията на юридическите събития и представлява период от време /срок/, с изтичането на който се погасява публичното субективно право на кредитора да иска съдебна защита или принудително изпълнение на притезателно или преобразуващо право.

Давностният срок спира да тече при настъпване на изчерпателно изброени в закона обстоятелства. Съгласно чл. 115, ал. 1, б. „ж“ ЗЗД давност не тече, докато трае съдебният процес относно вземането. Поради изчерпателното изброяване на основанията за спиране на давността и въвеждането с чл. 115, ал. 1, б. „ж“ ЗЗД на изключение от

общото правило за непрекъсваемост на давностните срокове, разпоредбата на чл. 115, ал. 1, б. „ж“ не следва да се тълкува разширително. Сроктът на погасителната давност спира да тече от деня на предявяване на иска чрез подаване на исковата молба до влизане в сила на съдебния акт, с който исковото производство приключва, съгласно правилата на чл. 296 ГПК.

Давностният срок се прекъсва при настъпване на определени в закона обстоятелства. Нормата на чл. 116 ЗЗД също е от императивен порядък, съдържа изчерпателно изброяване на основания за прекъсване на давността и не може да се тълкува разширително. Съобразно чл. 116, б. „б“ ЗЗД давността се прекъсва с предявяване на иска, но само ако искът бъде уважен. При уважаване на иска изтеклият срок на погасителната давност се заличава и започва да тече нова давност, която винаги е петгодишна. Ако искът не бъде уважен, давността не се смята прекъсната – чл. 116, б. „б“ in fine ЗЗД.

Срокът на погасителната давност не тече, докато трае съдебният процес относно вземането, което се индивидуализира чрез посоченото основание и заявения петитум. За разликата над предявената част от вземането давността не спира и не прекъсва.

Спиране и прекъсване на срока на погасителната давност се проявява само относно иска, с който съдът е сезиран и по който трябва да се произнесе с решението. Силата на пресъдено нещо /СПН/ на влязлото в сила съдебно решение се разпростира само спрямо субективната и обективна рамка на диспозитива на решението, постановено по съществуването на спора. В мотивите към т. 18 на ТР № 1/04.01.2001 г. по тълк. д. № 1/2000 г. на ОСГК на ВКС се приема, че със СПН се ползва само решението по отношение на спорното материално право, въведено с основанието и петитума на иска като предмет на делото. Съгласно задължителните разяснения към т. 1 на ТР № 1/17.07.2001 г. по тълк. д. № 1/2001 г. на ОСГК на ВКС предмет на делото, образувано по частичния иск, е само част от вземането.

Счита се, че искът е предявен за цялото субективно материално право, респективно за пълния размер на вземането при парични притезания, когато ищецът не е посочил, че предявява иска като частичен. Ако от събраните по делото доказателства се установява, че спорното право /вземането/ е в по-голям размер от заявения с исковата молба, това обстоятелство не дава основание за извод, че предявеният иск е частичен. Разпоредбата на чл. 214, ал. 1, изр. 3, предл. 1 ГПК предоставя право на ищеца до приключване на съдебното дирене в първата инстанция да измени размера на предявения иск. В тази хипотеза след изменение на размера на иска спорното право продължава да се претендира на същото основание и със същото съдържание, като промяната е само по отношение на размера. Давността за вземането, включително и за увеличената част, е прекъсната с исковата молба и е спряла да тече докато трае исковият процес, защото пред съда е заявено цялото спорно право, без да е посочено, че се предявява частичен иск.

За да се приеме, че искът е предявен като частичен, е необходимо ищецът в исковата молба изрично да заяви, че претендира част от спорното право, част от вземането. С предявяването на частичен иск ищецът въвежда като предмет на делото само част от спорното субективно материално право - при парични притезания предмет на делото е претендираната част от дължимата сума, на която ще съответства и предметът на осъдителното решение.

Новата разпоредба на чл. 116а ЗЗД /ДВ, бр. 42/2018 г./ въвежда правилото, че „когато вземането е предявено частично, давността се спира или прекъсва само за предявената част“. Следователно при предявен частичен иск прекъсването на давността настъпва само за онази част от вземането, която е предявена с исковата молба и за която частичният иск е уважен. Непредявената част от вземането остава извън предмета на делото и за нея давността не спира и не прекъсва, а продължава да тече.

Това се отнася и за хипотезата, при която частичният иск е увеличен по реда на чл. 214, ал. 1, изр. 3, предл. 1 ГПК. С увеличаване на исковата претенция вземането се заявява за защита в останалата му част, която до този момент не е била предмет на делото. По отношение на увеличениния размер давността спира и се прекъсва с подаване на молбата по чл. 214, ал. 1 изр. 3, предл. 1 ЗЗД.

По изложените съображения, ОСГТК на ВКС приема следното:

Предявяването на иска за парично вземане като частичен и последвалото негово увеличаване по реда на чл. 214, ал. 1 ГПК нямат за последица спиране и прекъсване на погасителната давност по отношение на непредявената част от вземането.

2. Ползва ли се решение по уважен частичен иск със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното право при предявен в друг исков процес иск за разликата до заявения пълен размер на вземането, произтичащо от същото право?

По посочения правен въпрос констатираната противоречива практика е формирана с решения по чл. 290 и сл. ГПК на различни съдебни състави на ВКС, Гражданска и Търговска колегия.

В едното становище е застъпена тезата, че установените с решението по частичен иск общи правопораждащи факти на спорното право се ползват със сила на пресъдено нещо при предявен в друг исков процес иск за разликата до заявения пълен размер на вземането, произтичащо от същото право.

Според другото становище установените с решението по частичен иск общи правопораждащи факти на спорното право не се ползват със сила на пресъдено нещо при предявен в друг исков процес иск за разликата до заявения пълен размер на вземането, произтичащо от същото право.

ОСГТК на ВКС намира за правилно първото становище, предвид следните съображения:

Разпоредбата на чл. 298, ал. 1 ГПК очертава субективните и обективните предели на силата на пресъдено нещо на влязлото в сила решение: решението влиза в сила между същите страни, за същото искане и на същото основание.

Съгласно т. 18 от ТР № 1/04.01.2001 г. на ВКС по т. гр. д. № 1/2000 г., ОСГТК със сила на пресъдено нещо се ползува само решението по отношение на спорното материално право, въведено с основанието и петитума на иска като предмет на делото.

Предмет на делото е претендираното или отричано от ищеца спорно субективно материално право, което се въвежда в процеса чрез правното твърдение на ищеца, съдържащо се в исковата молба. В исковата молба ищецът следва да индивидуализира спорното материално право чрез основанието и петитума на иска. Основанието на иска обхваща твърдените от ищеца факти и обстоятелства, от които произтича претендираното субективно материално право, т. е. правопораждащите юридически факти. Спорното право се индивидуализира и чрез неговите субекти /страни по материалното правоотношение/, посочени в основанието на иска. Чрез петитума на исковата молба ищецът конкретизира неговото съдържание /в какво се състои претендираното или отричаното право, исканата правна промяна/ и вида на търсената защита /дали ищецът иска установяване на съществуването или несъществуването на спорното право, или осъждане на ответника, или правна промяна/. Правната квалификация на спорното право се определя от съда въз основа на заявените от ищеца основание и петитум.

При предявяване на осъдителен иск за парично вземане в петитума на исковата молба ищецът сочи и размера на иска. Когато ищецът претендира с петитума на исковата молба само част от размера на вземането, той предявява частичен иск. Посоченият в исковата молба юридически факт, от който произтича спорното право, представлява основанието на иска, включително при предявяването му като частичен. Независимо, че с частичния иск се търси защита в ограничен обем, въведеното основание на иска като правопораждащ юридически факт е единно и неделимо, както при предявен частичен иск за част от вземането, така и при последващия иск за разликата до пълния размер на вземането, произтичащо от същото право. В основанието на иска се включват всички факти, очертани от хипотезиса на правната норма, въз основа на които се поражда претендираното или отричано от ищеца спорно материално право. При постановяване на решението съдът е длъжен да обсъди събраните доказателства, възражения и доводи на страните, да установи реално осъществените факти и обстоятелства и въз основа на тях да направи извод за възникването, съществуването, прекратяването или погасяването на съответното материално правоотношение, разбирано като двустранна правна връзка, обединяваща корелативни субективни права и юридически задължения от момента на

тяхното възникване до реализацията им – аргумент от чл. 235, ал. 2 и чл. 236, ал. 2 ГПК.

Обективните предели на СПН очертават нейния предмет – правоотношението, чието съществуване или несъществуване е установено по делото, и субективното материално право, което произтича от него, а субективните предели – страните по материалното правоотношение, както и лицата, които, макар и да не са страни, са обвързани от установеното положение. Бележите, които индивидуализират всяко материално правоотношение и съответно субективно материално право, представляват обективни предели на СПН, а именно: юридическите факти, от които спорното право произтича, съдържанието на спорното право /в какво се състои то/ и неговото правно естество /правна квалификация/. Субективното материално право не може да бъде установено извън правопораждащите го факти, извън основанието му. Страните по материалното правоотношение са необходимата част от обективните и субективни предели на СПН.

Когато искът е за установяване на факт, обективните предели на СПН обхващат само съответния факт, а субективните предели - лицата, за които осъществяването на този факт има правно значение.

При исковете за правоотношение, вкл. за парично вземане, фактите са индивидуализиращи белези, а предмет на установяване са накърненото субективно материално право и правоотношението, от което то произтича – тяхното съществуване може да бъде отречено, въпреки че всички правопораждащи факти са се осъществили, както и въпреки че някои от правопораждащите факти не са се осъществили. Материалното правоотношение се индивидуализира от целия фактически състав, независимо от това кои факти са се осъществили и кои – не. Силата на пресъдено нещо на решението, постановено по иска за защита на правото в пълния му обем, пречатства последващото твърдение на ищеца, че вземането му е по-голямо, възражението на ответника, че то е по-малко, както и последващите твърдения и възражения на ответника, че вземането се дължи на друго основание, съответно друго материално правоотношение. Задължението за неоспорване се отнася до всеки елемент на установеното или отречено от съда спорно право – не само до неговия размер, но и до основанието и правната му квалификация.

При отхвърляне на частичния иск като неоснователен ищецът не би могъл успешно да предяви иск за останалата непредявена част от вземането, тъй като с влязлото в сила решение, с което се отхвърля частичният иск, се отрича цялото спорно право. Следователно СПН обхваща цялото вземане, т.е. това решение се ползва със СПН и по отношение на непредявената част от вземането, включително и относно правопораждащите факти. Тази позиция на ВКС е изразена в т. 9 на Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г. на ОСТТК на ВКС - „обективните предели на СПН, когато правото е отречено, обхващат установяване, че правото никога не е съществувало или че е съществувало или че е съществувало от момента на неговото

възникване, но се е прекратило или погасило към момента на приключване на съдебното дирене“. Силата на пресъдено нещо на отхвърлителния диспозитив по частичния иск разпростира действието си и за непредявената част, защото от гледна точка на материалното право несъществуването на част от цялото вземане поради неосъществяване на правнорелевантните за възникване на твърдяното субективно материално право факти е равнозначна на несъществуване и на разликата до неговия пълен обем според твърденията на ищеца.

В хипотезата на уважен изцяло частичен иск останалата част от вземането също може да съществува, но е възможно и да не съществува. Обективните предели на СПН на положителното съдебно решение по частичния иск се изчерпват с предмета на делото, а по останалата част може да се формира нова – различна СПН.

При уважаване на частичния иск обективните предели на СПН обхващат основанието на иска, индивидуализирано посредством правопораждащите факти /юридическите факти, от които правоотношението произтича/, страните по материалното правоотношение и съдържанието му до признатия размер на спорното субективно материално право. Поради това, че общите правопораждащи юридически факти са едни и същи, както за частичния иск, така и за иска за останалата част от вземането, те се ползват от последиците на СПН при разглеждане на иска за останалата част от вземането.

В случаите, когато предмет на последващия иск за съдебна защита е разликата /остатъка/ от вземането, се касае до същото субективно материално право, същото вземане, но в останалия незаявен с предявения преди това частичен иск обем. По двата иска се претендира едно и също вземане, но в различен обем, различни части. Предвид правоустановяващото и преклудиращото действие на СПН е недопустимо в последващия исков процес за остатъка от вземането да се спори относно основанието на вземането и правната му квалификация.

След като със СПН е установено, че правоотношението, въз основа на което се претендира непогасено парично вземане, е възникнало валидно, поради което частичният иск е уважен, то е недопустимо в последващ исков процес за разликата до пълния размер на вземането да се пререшава въпросът дали същото правоотношение е възникнало, нито каква е правната му квалификация. Аргумент за този извод е и обстоятелството, че в диспозитива на съдебното решение съдът се произнася не само за размера на вземането, но и относно основанието /какво представлява и от какво произтича присъденото вземане/, предвид изискването на чл. 236, ал. 1, т. 5 ГПК в решението да бъде посочено какво постановява съдът по съществуването на спора, и с оглед СПН на диспозитива съобразно постановките на ТР № 1 от 4.01.2001 г. на ВКС по т. гр. д. № 1/2000 г., ОСГК, т. 18.

След като с влязло в сила решение, с което е уважен предявеният частичен иск, са установени фактите, релевантни за съществуването на претендираното право, макар и заявено в частичен обем /размер/, то

позоваването в последващ процес по иск за разликата до пълния размер на вземането, произтичащо от същото правоотношение, на факти, осуетяващи възникването на субективното материално право или опорочаващи правопораждащите правоотношения факти и водещи до унищожаването му, е преклудирано.

Формираната СПН на решението по частичния иск относно основанието преклудира правоизключващите и правоунищожаващите възражения на ответника срещу правопораждащите правно релевантни факти, относими към възникването и съществуването на материалното правоотношение, от което произтича спорното право. Правопогасяващите възражения на ответника за останалата част от вземането не се преклудират, тъй като е допустимо за разликата, която не е била предявена с първоначалния иск, вземането да е погасено по давност, чрез плащане, прихващане или по друг начин. Правоотлагащите възражения по отношение на останалата част от вземането също не се преклудират, защото е възможно да се твърдят факти, които отлагат нейната изискуемост. В този аспект, макар и с предявяване на частичния иск за ответника-длъжник да възниква задължението по чл. 131 ГПК с отговора си на исковата молба да изчерпи защитните си възражения, не може да се отрече възможността в новия исков процес за разликата до пълния размер на вземането, той да разполага и с други защитни средства, нерелевирани при разглеждането на частичния иск.

По изложените съображения, ОСГТК на ВКС приема следното:

Решението по уважен частичен иск за парично вземане се ползва със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното субективно материално право при предявен в друг исков процес иск за защита на вземане за разликата до пълния размер на паричното вземане, произтичащо от същото право.

3. Налице ли е процесуалната пречка от чл. 126 ГПК за допустимост на частичния иск, когато между същите страни, на същото основание и за същото вземане е предявен частичен иск, по който по-рано заведеното дело е висящо?

По посочения правен въпрос съществува противоречива практика между различни съдебни състави на ВКС, Гражданска колегия, създадена с определения, постановени по реда на чл. 274, ал. 3 ГПК.

Според едното становище, е налице процесуална пречка от чл. 126 ГПК за допустимост на частичния иск, когато между същите страни, на същото основание и за същото вземане е предявен частичен иск, по който по-рано заведеното дело е висящо.

Според обратната теза не е налице процесуална пречка от чл. 126 ГПК за допустимост на частичния иск, когато между същите страни, на същото основание и за същото вземане е предявен частичен иск, по който по-рано заведеното дело е висящо.

ОСГТК на ВКС намира следното:

Съгласно чл. 126, ал. 1 ГПК, когато в един и същ съд или различни съдилища има висящи две дела между същите страни, на същото основание и за същото искане, по-късно заведеното дело се прекратява служебно от съда, с изключение на делата за присъждане на първоначално непредявената част от вземане, предмет на дело по вече висящ частичен иск.

Прекратяването на по-късно заведеното дело при друг висящ процес на основание посочената правна норма изисква пълен идентитет от субективна и обективна страна между двете дела.

За да се прекрати по-късно образуваното дело по частичен иск, е необходимо двете дела да са изцяло идентични – да са между едни и същи страни, на едно и също основание и за една и съща част от вземането, т. е. по-късно образуваното дело да е за същата част от вземането, за която е предявен частичният иск по по-рано заведеното висящо дело. В този случай производството по последващия частичен иск следва да бъде прекратено.

Когато между същите страни, на същото основание и за една част от вземането е предявен частичен иск, по който делото е висящо, останалата част от вземането може да бъде предявена в друг исков процес. В този случай е налице изключението, предвидено в разпоредбата на чл. 126, ал. 1 ГПК. Ако в съда има две висящи дела между едни и същи страни, на едно и също основание, но претенцията е за различни части на едно и също вземане, не е налице идентитет между двете дела. Необходимо е в първоначалната искова молба изрично да бъде посочено, че се претендира част от вземането, а в последващата искова молба да е конкретизирано, че претенцията е за друга част или за остатък от вземането, произтичащо от същото право.

В този случай производството по последващия частичен иск следва да бъде спряно до влизане в сила на съдебното решение по първоначално предявения частичен иск на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК. Ако първоначално предявеният частичен иск бъде уважен, съдът следва да възобнови спряното производство и да зачете СПН, с която се ползват установените с решението по частичния иск общи правопораждащи факти на спорното право. Ако частичният иск бъде отхвърлен като неоснователен, производството по последващия частичен иск следва да бъде прекратено като недопустимо, тъй като със СПН се отрича цялото спорно материално право.

Спирането на производството по последващия частичен иск може да бъде избегнато чрез съединяване на двете дела /по частичния иск и по иска за останалия размер от спорното право/ за разглеждането им в едно производство и издаване на общо решение по тях на основание чл. 213 ГПК.

В хипотезата, когато в първоначалната искова молба ищецът не е посочил изрично, че претендира част от спорното право, част от вземането, то се счита, че с исковата молба е предявено цялото спорно право, цялото вземане. В този случай предявеният последващ иск за

същото вземане или за част от него е недопустим поради наличието на обективен идентитет между двете дела и съществуването на процесуална пречка за паралелната им висящност. Производството по второто дело следва да се прекрати поради недопустимост на иска на основание чл. 126, ал. 1 ГПК.

По изложените съображения, ОСГТК на ВКС приема следното:

Не е налице процесуалната пречка по смисъла на чл. 126 ГПК за допустимост на последващия частичен иск, когато между същите страни, на същото основание и за същото вземане е предявен частичен иск, по който по-рано заведеното дело е висящо, ако предявените частични искове се отнасят до различни части от вземането.

В този случай производството по последващия частичен иск следва да бъде спряно на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК или двете дела да бъдат съединени за разглеждането им в едно производство и издаване на общо решение по тях на основание чл. 213 ГПК.

Ако с последващия частичен иск е предявена същата част от вземането, която е предмет на първоначалния частичен иск, по който по-рано заведеното дело е висящо, е налице процесуална пречка по смисъла на чл. 126 ГПК и производството по последващия частичен иск следва да бъде прекратено.

По изложените съображения Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд

Р Е Ш И :

1. Предявяването на иска за парично вземане като частичен и последвалото негово увеличаване по реда на чл. 214, ал. 1 ГПК нямат за последица спиране и прекъсване на погасителната давност по отношение на непредявената част от вземането.

2. Решението по уважен частичен иск за парично вземане се ползва със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното субективно материално право при предявен в друг исков процес иск за защита на вземане за разликата до пълния размер на паричното вземане, произтичащо от същото право.

3. Не е налице процесуалната пречка по смисъла на чл. 126 ГПК за допустимост на последващия частичен иск, когато между същите страни, на същото основание и за същото вземане е предявен частичен иск, по който по-рано заведеното дело е висящо, ако предявените частични искове се отнасят до различни части от вземането.

В този случай производството по последващия частичен иск следва да бъде спряно на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК или двете дела да бъдат съединени за разглеждането им в едно производство и издаване на общо решение по тях на основание чл. 213 ГПК.

Ако с последващия частичен иск е предявена същата част от вземането, която е предмет на първоначалния частичен иск, по който

по-рано заведеното дело е висящо, е налице процесуална пречка по смисъла на чл. 126 ГПК и производството по последващия частичен иск следва да бъде прекратено.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГТК,
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ на Търговска колегия:
ДАРИЯ ПРОДАНОВА

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ на Гражданска колегия:
СВЕТЛА ДИМИТРОВА-О.М.т.т.1,2,3

ПРЕДСЕДАТЕЛИ
на ОТДЕЛЕНИЯ: ВАНЯ АЛЕКСИЕВА.....

ТОТКА КАЛЧЕВА.....

ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА-О.М.т.т.1,2,3

БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА-О.М.

МАРИЯ ИВАНОВА.....

БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ-О.М.

ЧЛЕНОВЕ:

1. СТОИЛ СОТИРОВ.....	12. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА.....
2. ТАТЯНА ВЪРБАНОВА.....	13. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА.....
3. МАРГАРИТА СОКОЛОВА.....	14. МАРИО ПЪРВАНОВ.....
4. СВЕТЛА ЦАЧЕВА...-О.М.....	15. ЕМИЛ МАРКОВ...-О.М.....
5. РАДОСТИНА КАРАКОЛЕВА.....	16. КАМЕЛИЯ ЕФРЕМОВА.....
6. ВЕСКА РАЙЧЕВА...-О.М. т.2 и т.3.....	17. ЕМИЛ ТОМОВ.....
7. ПЛАМЕН СТОЕВ.....	18. АЛБЕНА БОНЕВА..-О.М.т.т.1,2 и 3.....
8. ЗЛАТКА РУСЕВА.....	19. БОНКА ДЕЧЕВА.....
9. ДИЯНА ЦЕНЕВА.....	20. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА.....
10. БОЙКА СТОИЛОВА.....	21. ЖИВА ДЕКОВА.....
11. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА.....	22. МИМИ ФУРНАДЖИЕВА...-О.М.....

23. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА.....	41. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ.....
24. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА.....	42. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА-О.М.т.т.1,2 и 3
25. ВАСИЛКА ИЛИЕВА.-О.М.т.т.1,2 и 3	43. ГЕРГАНА НИКОВА...-О.М.....
26. ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА.....	44. ПЕТЯ ХОРОЗОВА.....
27. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА.....	45. МАЙЯ РУСЕВА.....
28. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА.....	46. АННА БАЕВА.....
29. ЗОЯ АТАНАСОВА.....	47. НИКОЛАЙ МАРКОВ.....
30. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ.....	48. ЕВГЕНИЙ СТАЙКОВ-О.М.,т.т.1,2 и 3
31. ВЕСЕЛКА МАРЕВА.....	49. СВЕТЛА ЧОРБАДЖИЕВА.....
32. БОРИС ИЛИЕВ.....	50. ЕРИК ВАСИЛЕВ.....
33. БОЯН ЦОНЕВ...-О.М.....	51. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА.....
34. ИРИНА ПЕТРОВА.....	52. КРИСТИЯНА ГЕНКОВСКА.....
35. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА.....	53. ВАНЯ АТАНАСОВА.....
36. РОСИЦА БОЖИЛОВА..-О.М.....	54. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ.....
37. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ.....	55. ЛЮДМИЛА ЦОЛОВА.....
38. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ.....	56. МАДЛЕНА ЖЕЛЕВА.....
39. КОСТАДИНКА НЕДКОВА.....	57. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА.....
40. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА-О.М.т.т.1,2 и 3	58. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ.....

ОСОБЕНО МНЕНИЕ на съдия Емануела Балевска-
докладчик по тълк. дело № 3/2016 г. на ОСГТК на ВКС

Формираното мнозинство на Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд, по поставения въпрос 1, приема :

Предявяването на иска за парично вземане като частичен и последвалото негово увеличаване по реда на чл. 214, ал. 1 ГПК нямат за последица спиране и прекъсване на погасителната давност по отношение на непредявената част от вземането.

Този отговор не може да има алтернатива , но не може да бъде изцяло възприет по изложените съображения и мотиви.

С разпоредбите на чл. 115, б.“б“ ЗЗД и чл. 116 ЗЗД законодателят урежда хипотезите на спиране и прекъсване срока на погасителната давност. Не може да има спор , че спиране и прекъсване на срока на погасителната давност касае иск, с който съдът е сезиран и по който иск дължи произнасяне по съществуващото на спора с решение.

Разпоредбата на чл. 214, ал. 1, изр. 3, предл. 1 ГПК предоставя право на страната -ищец , до приключване на съдебното дирене в първата инстанция , да *измени размера на предявения иск*. След изменение на размера на иска в посочената хипотеза спорното право продължава да се претендира на същото основание и със същото съдържание, като промяната е количествена т.е. само по отношение на обема на защитимото право. В тази хипотеза срокът на погасителната давност за цялото вземане , включително и за увеличената част, се прекъсва с исковата молба и спира да тече за времето на исковия процес.

Разпоредбата на чл. 214 , ал.1, изр.3 ГПК не намира приложение при заявен частичен иск, доколкото с исковата молба ищецът изрично сочи, че разликата до пълния размер на вземането , не е предмет на делото и не е пристъпил към изменение на иска си досежно този размер на заявеното вземане до първото по делото заседание.

Новата разпоредба на чл. 116а ЗЗД (ДВ. бр.42/2018 г.) , въвежда правилото , че „ когато вземането е предявено частично, давността се спира или прекъсва само за предявената част“ и дава израз на категоричното разбиране на законодателя , изключващо различно тълкуване , което не би отговаряло на буквата на закона. В случая не може да се приеме , че *незаявената част от вземането* се засяга от действието на разпоредбите , касаещи спирането и прекъсването на срока на погасителната давност.

В мотивите към отговор 1 , не се сочи решение в хипотези , когато искът е предявен в конкретен размер , без ищецът да е посочил, че

предявява иска си като частичен . Безусловно следва да се приеме , че с този иск се търси защита на притезателното субективното материално право в пълния обем , респ. за пълния размер на вземането. Дори и от събраните по конкретното дело доказателства, да може да бъде направен извод , че спорното право (вземането) е в по-голям размер от заявения, това обстоятелство не дава основание на съда да приеме , че предявеният иск следва да се счита за частичен предявен.

Изложените мотиви към отговора на в. 1 , не засягат основен въпрос , който да обоснове дадения отговор – а именно за предмета на делото т.е. за предметната рамка на спор относно частично заявеното вземане.

Със заявения частичен иск ищецът въвежда като предмет на делото само част от спорното притезателно право – респ. при паричните вземания предмет на делото е само претендираната част от дължимата сума. Извън предмета на делото остава непредявената част от вземането, за която срокът на погасителната давност продължава да тече. Спирането на давността не може да се отнася за вземането като цяло, т. е. и за незаявената за защита част от него в рамките на висящия исков процес. При предявен частичен иск прекъсването на давността настъпва само за онази част от вземането, която е предявена с исковата молба и за която частичният иск е уважен. Поради това и последиците на чл. 116, б. „б“ ЗЗД настъпват само за предявената част, но не и за незаявената за защита част.

Изтеклият срок на погасителната давност не засяга правото на искова защита за незаявената с исковата молба част от вземането, която не е предмет на делото. Този извод е съобразен със задължителните разяснения на ТР № 1/17.07.2001 г. по тълк. д. № 1/2001 г. на ОСГК на ВКС, т. 1, в което е прието, че предмет на делото, образувано по частичния иск, е само част от вземането.

От тук и основния извод , касаещ отговора на въпрос 2 на тълкувателното решение съгласно задължителните разяснения по ТР № 1/04.01.2001 г. по тълк. д. № 1/2000 г. на ОСГК на ВКС, т. 18,, а именно , че “ със сила на пресъдено нещо се ползва само решението по отношение на спорното материално право, въведено с основанието и петитума на иска като предмет на делото“.

Основното несъгласие касае приетите от мнозинството отговори на въпроси 2 и въпрос 3 на тълкувателното решение . Считам , че правилните отговори би следвало да са :

2. Решението по уважен частичен иск за парично вземане не се ползва със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното субективно материално право при предявен в друг исков процес иск за защита на вземане за разликата до пълния размер на паричното вземане, произтичащо от същото право.

3. Не е налице процесуалната пречка по смисъла на чл. 126 ГПК за допустимост на последващия частичен иск, когато между същите страни,

на същото основание и за същото вземане е предявен частичен иск, по който по-рано заведеното дело е висящо, ако предявените частични искове се отнасят до различни части от вземането.

В този случай производството по последващия частичен иск не се спира на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК, двете дела могат да бъдат съединени за разглеждането им в едно производство и издаване на общо решение по тях на основание чл. 213 ГПК.

Съображенията за това :

С разпоредбата на чл. 298, ал. 1 ГПК законодателят очертава субективните и обективните предели на силата на пресъдено нещо на влязлото в сила съдебно решение. Решението влиза в сила между същите страни, за същото искане и на същото основание.

Бележите, които индивидуализират всяко правоотношение и очертават обективните предели на силата на пресъдено нещо, са : съдържание на спорното право (в какво се състои то), юридическите факти, от които то произтича и неговото правно естество (правна квалификация). Обективните предели на силата на пресъдено нещо очертават еднозначно нейния предмет – правоотношението, чието съществуване или несъществуване е установено по делото, а субективните предели – страните по правоотношението, както и лицата, които макар и да не страни са обвързани от установеното.

Предмет на делото е претендираното или отричано от ищеца спорно субективно материално право. В исковата молба ищецът индивидуализира спорното право чрез основанието и петитума на иска - посредством посочване на правопораждащите юридически факти, включени като фактически състав на материално-правната норма, съдържанието на спорното право и неговите носители, посочва вида на търсената защита и заявления за защита обем на правото респ. неговия размер.

Според голяма част от разрешенията, дадени в съдебната практика и обективирани в постановени по реда на чл. 290 ГПК решения на ВКС, *установените с решението по частичен иск правопораждащи факти* на спорното право не се ползват със сила на пресъдено нещо при предявен, в отделен исков процес, иск за незааявения (разликата до пълния) размер на вземането, произтичащо от същото право. Считаю, че това разбиране следва да бъде възприето като правилно.

Това разбиране почива на дадените с т.18 на ТР 1/17.07.2001 год. на ОСГК на ВКС задължителни разяснения, че „ предметът на делото е спорното материално право“, претендирано или отричано от ищеца, което се характеризира 1./ с правопораждащия факт, на който правната норма е придала правно значение, 2./ носителите и 3./ съдържанието му, в рамката определена от въведени чрез правното твърдение на ищеца, съдържащо се в исковата молба и конкретизирано с петитума.

Когато ищецът въведе като предмет на делото само част, а не цялото материално право, той предявява частичен иск.

Когато искът съзнателно (а не поради грешка в изчисленията) е предявен само за част от спорното право и се претендира заплащането само на конкретна сума, но не и за цялото вземане , за кредиторът се запазва възможността , с нов иск да търси разликата до пълния размер на вземането, но при последиците на чл. 115 , б.„ж“ ЗЗД и чл. 116 ЗЗД по отношение спирането и прекъсването на срока на погасителната давност .

Независимо , че с частичния иск се търси защита в ограничен обем, въведеното основание на иска като правопораждащ юридически факт е единно и неделимо.Основанието е едно и също както по заявления частичен иск, така и по иска, с който би се претендира вземането в неговия пълн обем. В основанието на иска се включват всички факти , очертани от хипотезиса на правната норма, с които законодателят урежда възникването и съществуването на конкретно субективно материално право, но диспозицията на съдебния акт касае единствено съществуването или не правото и то в обема , в който то е било заявено.

При отхвърлянето на заявления като частичен иск се отрича изцяло съществуването на спорното право: не са осъществени фактите , на които почиват твърденията на ищеца , или налице са осъществени правоизключващи, правопроменящи или правопогасяващи основания. Кредиторът не може успешно да претендира в друг исков процес разликата , касаеща незаявената част от вземането си , тъй като липсата на основание да се присъди по - малката част от едно отречено със силата на пресъдено нещо вземане , изключва съществуването на цялото вземане, т.е. и за незаявената му част .При действието на приложимия ГПК , в производството по частичния иск , страната ответник (длъжник) е реализирала в пълен обем защитата си по начин да изключи всяка фактическа или правна възможност , даваща основание на ищеца - кредитор да твърди и поддържа, че има защитимо по съдебен ред вземане.

Това разбиране на касационния съд е изразено в мотивите по т.9 на ТР No 4/2013 год. на ОСГТК на ВКС , с които се приема , че „ обективните предели на силата на пресъдено нещо се разпростират относно съществуването на правото към момента на приключване на съдебното дирене, така и към минал момент- от деня на неговото възникване. Обективните предели на силата на пресъдено нещо , когато правото е отречено, обхваща установяване , че правото никога не е съществувало или че е съществувало от момента на неговото възникване, но се е прекратило или погасило към момента на приключване на съдебното дирене“. Силата на пресъдено нещо на отхвърлителния диспозитив по частичния иск разпростира действието си и за непредявената част, защото непредявената част няма как да съществува, ако по- малката (предявената) част от правото е отречено със сила на пресъдено нещо. Този, който няма частта от правото, не може да претендира, че има разликата над отречената част от несъществуващото право.

При уважаване на частичния иск , кредиторът -ищец може да предяви нов иск за незаявената част от вземането си.

Ако се приеме за правилна категорично заявената теза , че „формираната СПН на решението по частичния иск относно основанието преклудира правоизключващите и правоунищожаващите възражения на ответника срещу правопораждащите правно релевантни факти, относими към възникването и съществуването на материалното правоотношение, от което произтича спорното право. Правопогасяващите възражения на ответника за останалата част от вземането не се преклудират, тъй като е допустимо за разликата, която не е била предявена с първоначалния иск, вземането да е погасено по давност, чрез плащане, прихващане или по друг начин. Правоотлагащите възражения по отношение на останалата част от вземането също не се преклудират, защото е възможно да се твърдят факти, които отлагат нейната изискуемост“, защитата на ответника –длъжник по новото дело е силно ограничена . От тази защита са изключени (без законово основание за това) всички останали средства за защита на ответника и макар и с различен предмет на делото, новият исков процес не позволява пълната , гарантирана от законодателя, защита на ответника , разпростирайки действието на разпоредбата на чл. 131, ал.2 и ал.3 ГПК , извън конкретния, вече приключил исков процес.

При уважаване на частични иск , обективните предели на силата на пресъдено нещо се разпростират само до предявената част от спорното право. Постановеното по един частичен иск решение влиза в сила за съществуването на правото (конкретното вземане) за предявената част от иска , но не и за непредявената. Частите от едно цяло не са никога едно и също нещо, те са различни неща. Разделянето на вземането на части предполага самостоятелното съществуване на всяка една от тях , поради което и спорния предмет на делото за всяка една от тези части не е и не може да се приеме за тъждествен, а силата на пресъдено нещо по единия иск не формира сила на пресъдено нещо по отношение на останалите икове. Именно поради това не може да се приеме тезата , че ако по един от тези частични икове имаме вляло в сила решение , то неговата сила на пресъдено нещо ще разпростре действието си по отношение на основанието (като част от предмета на спора) и на другите заявени или незаявиени за защита пред съда части от същото вземане ,поради различния предмет на спора по всяко едно от делата и грантираната от законодателя възможност на ответника по иска да осъществи защитата си в пълен обем. При уважаването на частичния иск , за разликата до пълния размер на вземането , предмет на новия иск, ищецът не може да се позовава на формирана сила на присъдено нещо по частичен иск, защото само при отхвърлянето на частичния иск се отрича основателността на претенцията като цяло.

С уважаването на частичния иск не се признава съществуването на цялото вземане , а само на заявената част от него. Предмет на делото е заявената за защита част от спорното право, на което съответства и предметът на решението. В хипотезата на заявен (уважен) частичен иск и

последващ иск за разликата до незаявена част от вземането, се касае до самостоятелни претенции за присъждане на тази част от претендирано вземане, за която се търси защита по конкретното дело.

Ако парично вземане е заявено като частично, то въведеният предмет на делото от ищеца е само заявената за защита част от вземането и само в предметната рамка на този предмет ще се формира сила на присъдено нещо, независимо че представлява част от единно спорно право. При предявен иск за разликата над уважената част до пълния размер на вземането ищецът не може да се позовава на формираната по другото дело сила на присъдено нещо, а следва да проведе пълно доказване на основателността на претенцията си, като на ответника бъде предоставена пълната възможност на ефикасна защита, така както е уредена от закона. Приемането на правилото за преклузия, уредено с чл. 131, ал.2 и ал.3 ГПК по приключил с позитивно съдебно решение по частичен иск исков процес, като преклудирание на всички (дори и незаявени) възражения по отношение на *правопораждащите същото субективно право(вземане) факти*, по заявената в друг исков процес останала част от това вземане, и невъзможността за тяхното оспорване в рамките на новия самостоятелен исков процес, е в противоречие със самия закон, който не ограничава правото на ефективна и пълна защитата на ответника по новото дело, гарантирайки му пълна защита срещу заявения иск.

Обективните предели на силата на присъдено нещо са очертани чрез същите белези, с които си служи законът и при индивидуализиране на спорното право - чрез основанието и петитума на иска. Петитумът определя вида и размера на търсената защита. Тези индивидуализиращи белези на спорното право очертават предмета на спора. Силата на присъдено нещо обхваща предмета на спора и е средство за неговото разрешаване. Решението по частичен иск формира сила на присъдено нещо по отношение на уваженото съдебно предявено субективно материално право, включително и по неговия размер. При уважаване на частичен иск за разликата от сумата, предмет на новия иск, ищецът не може да се позовава на формираната сила на присъдено нещо на решението по частичния иск, защото законодателят дава на ответника същия обем права на защита, като по всеки предявен срещу него иск. Дали вземането за разликата до пълния размер на едно вземане съществува, се установява в новия състезателен исков процес, в който всяка страна има тежестта на доказване на онези факти, от които черпи права.

При уважаване на частичен иск обективните предели на силата на присъдено нещо обхващат основанието, от което са придобити правата, и размера им, до който са били предявени и признати от съда. Предмет на силата на присъдено нещо не е само субективното материално право, откъснато от конкретния юридически факт, въз основа на който то се претендира. В основанието на иска се включват всички факти, очертани от хипотезиса на правната норма, въз основа на които се поражда

претендираното материално право. Ето защо конкретно установените с решението по частичния иск релевантни за спорното право правопораждащи факти ще се ползват със сила на пресъдено нещо. Но влязлото в сила съдебно решение по уважен частичен иск за парично вземане не разпростира сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното (субективно материално) право при предявен в друг исков процес иск , за защита на вземането за разликата до незааявения размер на вземането , произтичащо от същото право. Ако бъде възприета тезата, че „решението по уважен частичен иск за парично вземане се ползва със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното субективно материално право при предявен в друг исков процес иск за защита на вземане за разликата до пълния размер на паричното вземане, произтичащо от същото право“ , то тя влиза в противоречие и с чл. 124, ал.4 ГПК, с която като изключение е уредена хипотеза, при която обективните предели на силата на пресъдено нещо на съдебното решение обхваща определен факт.

Когато искът е за установяване на факт, обективни предели на силата на пресъдено нещо е само съответният факт, а субективни предели са лицата, за които осъществяването на този факт има правно значение. При исковете за правоотношение фактите са само индивидуализиращи белези на спорното право. Те са такива, както когато са се осъществили, така и когато не са се осъществили.

Предмет на иска касае спор относно конкретно правоотношение – неговото съществуване може да бъде отречено, въпреки че всички правопораждащи факти са се осъществили , но например наред с това е осъществен и опорочаващ факт, както и , въпреки че някой от правопораждащите факти не се е осъществил защото се предполага и това предположение не е опровергано.

Дори съществуването на правоотношението да е изцяло отречено, то се индивидуализира от целия фактически състав, независимо от това, кои факти са се осъществили и кои не. Показателно за правното значение на фактите като индивидуализиращ белег е признаването на вземането в по- малък от претендирания размер – тогава едни и същи факти индивидуализират, както признатия, така и отречения размер на вземането.

При липсата противоречиви становища , че когато ищецът претендира с петитума на исковата молба само част от размера на вземането, а не целия размер, той предявява частичен иск и че с частичният иск се търси защита в ограничен обем , но въведеното основание на иска като правопораждащ юридически факт е единно и неделимо и в това основание на иска се включват всички факти, очертани от хипотезиса на правната норма, въз основа на които се поражда претендираното или отричано от ищеца спорно материално право и при липса на противоречиви виждания , че обективните предели на силата на пресъдено нещо очертават еднозначно нейния предмет – материалното правоотношение, чието съществуване или несъществуване е установено, а

субективните предели – страните по правоотношението, както и лицата, които макар и да не страни са обвързани от установеното положение, да се разшири по тълкувателен път кръга на индивидуализиращи белези на спорното правоотношение по едно приключило с влязо в сила решение дело, като се приеме , че формираната сила на пресъдено нещо по уважения частичен иск , обхваща правопораждащите правото факти и се явява идентично със спорното правоотношението на предявен в друг исков процес иск за защита на незаявената част от вземането , макар и произтичащо от същото право, без да бъде съобразено обстоятелството, че всяко дело има свой предмет на спора и страната-ответник следва да разполага със всички , установени от закона заформи на защита срещу заявения иск , е извод *contra legem*.

Силата на пресъдено нещо на уважения частичен иск не установява, че правоотношението, въз основа , на което се претендира „непогасено парично вземане“ като цяло , е възникнало валидно, защото силата на пресъдено нещо на влязлото в сила решение по частичния иск няма за предмет цялото „непогасено „ парично вземане , а само една негова част - в обема , предявен за защита чрез заявения частичен иск. Ето защо и което частичният иск е уважен, то в последващ исков процес за разликата до пълния размер на вземането следва наново да се решава, при установения за това процесуален ред, въпросът дали същото правоотношение е възникнало на правното му основание, на която е уважен частичния иск. Безусловното приемане на тезата , че формираната сила на пресъдено нещо обхваща цялото вземане , т.е. и незаявената с частичния иск разлика до пълния размер , поради което се преклудират и правоизключващите и правоунищожващите възражения на ответника срещу правопораждащите правно релевантни факти, относими към възникването и съществуването на материалното правоотношение, от което произтича спорното право, влизат в противоречие с разпоредбата на чл. 298, ал.1 ГПК най-малкото защото искането е различно , процесът е различен и не може да се отрече възможността за пълна защита на ответника .

Тезата , че само правопогасяващите възражения на ответника за останалата част от вземането не се преклудират, доколкото за разликата, която не е била предявена с първоначалния иск, вземането е погасено по давност, чрез плащане или друг начин , съставлява неточно тълкуване съдържанието на чл. 131 ГПК , тъй като с отговора си на исковата молба ответникът има право и задължение да изчерпи всичките си защитните си възражения , свързани с конкретното дело, а не само тези имащи провопогасяващ характер.

По тези съображения отговорите на въпрос 3 следва да бъдат различни от тези , възприети от мнозинството. Доколкото е налице новата разпоредба на чл. 126, ал. 1 ГПК (ред. ДВ. бр.42/2018 год.), според която „ когато в един и същ съд или различни съдилища има висящи две дела между същите страни, на същото основание и за същото искане, по-

късно заведеното дело се прекратява служебно от съда, с изключение на делата за присъждане на първоначално непредявената част от вземане, предмет на дело по вече висящ частичен иск“ , то всяко друго тълкуване би било недопустимо.

съдия Емануела Балевска
съдия Светла Димитрова
съдия Даниела Стоянова
съдия Евгений Стайков
съдия Борислав Белазелков
съдия Василка Илиева
съдия Мими Фурнаджиева
съдия Светла Цачева
съдия Веска Райчева
съдия Албена Бонева – т.т. 1, 2 и 3
съдия Боян Цонев
съдия Росица Божилова
съдия Геника Михайлова
съдия Бранислава Павлова
съдия Емил Марков
съдия Гергана Никова